

Delavska enotnost

GLASILO SINDIKATOV SLOVENIJE

LETNIK X., ŠTEV. 34 (333)

Ljubljana, 17. avgusta 1951

IZVOD 6 din

Problemi naše prehrabene industrije

Te dni so na zasedanju delavskega sveta višjega gospodarskega združenja prehrabene industrije LR Slovenije pregledali delo, uspehe in težave v tej industriji.

Glavna direkcija prehrabene industrije je polletni plan za letošnje leto izpolnila po vrednosti 99,6%, po asortimanu 86%. Neizpolnjeni plana je vzrok pomanjkanje glavnih surovin, kot sladkorja in oljnih semen, bele pločevine, pri tobačnih izdelkih pa slaba kakovost uvoženega tobaka.

Pivovarna Union v Ljubljani je najbolje izpolnila polletni plan — po vrednosti 116%, po asortimanu 94%. Uspehi bi bili še večji, če ne bi bilo ozkega grla v stekleni embalaži. Podjetje se bo moralo še bolj odločno zavzeti za pravočasno vračanje steklenic s tem, da ne bo več izdajalo piva potrošnikom, ki jim je vračanje embalaže deveta briga. V tovarni sadnih sokov v Celju so izpolnili plan po vrednosti 88%, po asortimanu 76%, v tovarni likerjev v Ajdovščini po vrednosti 104%, po asortimanu 66%. V obeh tovarnah so se borili s pomanjkanjem sladkorja in embalaže.

Posledice lanske suše so se odrazile negativno tudi v naših oljarnah. V oljarni v Slov. Bistrici so izpolnili samo po vrednosti in po asortimanu plan 64%. Slaba kakovost uvoženega tobaka je vplivala na izpolnjevanje plana v tobačni tovarni v Ljubljani. Ta zglede kolektiv je zato izpolnil polletni plan po vrednosti 96%, po asortimanu pa 93%.

V tobačni tovarni so se vprašanja norm lotili zelo resno. Kjer je bilo potrebno, so norme revidirali, upoštevajoč, da povprečje preseganja norm ne sme biti višje kot 105%, če so norme realne. O realnosti norm pa govori dejstvo, da je padlo število udarnikov od 60 na 5 mesečno. Vsi delavci so prevedeni v nazive. Polletni finančni obračun tobačne tovarne izkazuje 0,03%, t. j. 250.000 dinarjev znižanja polne lastne cene.

Izpad, ki je nastal pri podjetjih v prvem polletju, bodo v drugem polletju skušali nadomestiti, seveda če bodo prejeli doslej kritične surovine in potrebno embalažo. Povprečje plana delovne sile za direkcijo je izpolnjeno 96%. Tovarna sadnih sokov v Celju je zaradi pomanjkanja osnovnih surovin, kljub 99% doseženega plana delovne sile, dosegla osnovni plan samo 86%. V takih primerih bi bilo pri pravilnem gospodarjenju treba odvečno delovno silo začasno odstopati drugim podjetjem. Tudi tovarna likerjev

V »Litostroju« bo začela obratovati nova jeklolivarna

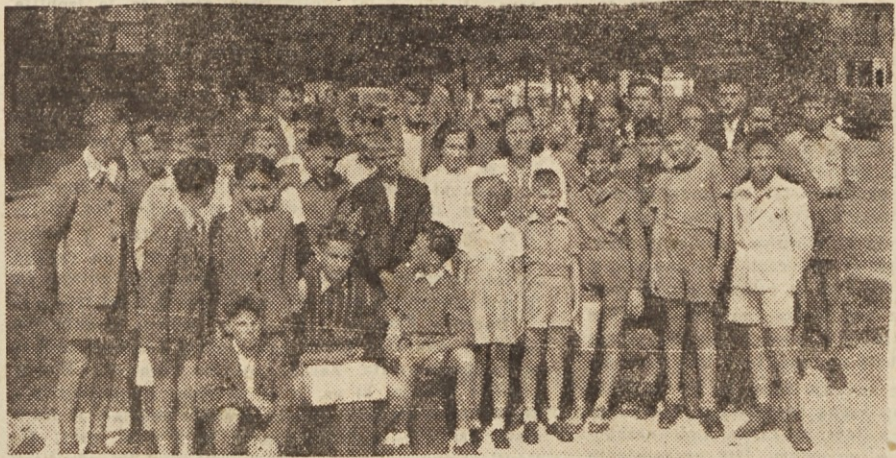
V sklopu Titovih zavodov Litostroja so letos dogradili tri velike objekte: jeklolivarno, kovačnico in kompresorsko postajo.

Največja in gospodarsko najvažnejša je jeklolivarna, ki je poleg guštanjske največja v Jugoslaviji. Začeli so jo graditi leta 1948 in je dolga 124, široka 88 metrov. Obsega tri velike dvorane, kjer so poleg dveh sušilnih peči za kalupe, postavljene tudi dve elektropeči. Prva bo dajala po 6 do 10 ton legiranega jekla, druga po 3 do 5 ton. Naenkrat bodo lahko vlijli do 10 ton težke jeklene strojne dele. Velika peč bo terjala do 3300 kilovat. elektr. energije, manjša do 1200 kilovatov. Jeklarne bo obratovala največ poneti, dokler ne bo zgrajen vsaj prvi agregat na hidrocentrali v Medvodah.

Sredi glavne dvorane jeklolivarne so že postavili dva mostna žerjava z nosilnostjo 25 ton. — Delavcem pa bo po zimski in poletni na razpolago topla voda v lepo opremljenih umivalnicah s tuši, katere so poleg garderobe pripravili zanje. Nova jeklolivarna bo potrebovala nič manj kot 300 delavcev, večinoma visoko kvalificiranih.

Z. A.

Naši otroci so se vrnili s Koroške

Ta teden se je vrnila s Koroške prva skupina otrok, ki so pri slovenskih kmetih preživeli nekaj tednov počitnic. Tudi otroci slovenskih staršev s Koroške so na letovanju pri nas. V celoti bo letos letovalo v Opatici in na Sušaku okoli 360 otrok iz slovenske Koroške

v Ajdovščini je pri 97% doseženem planu delovne sile izpolnila osnovni plan komaj 89%.

Posobno visok odstotek bolezenskih izostankov beležijo v tobačni tovarni — 8,9%. V tobačni tovarni predstavlja namreč nad 2% bolnikov stalne bolnike, ki se verjetno niti ne bodo več vrnili na delo, 2% pa je porodnic. V Celju imajo v tovarni sadnih sokov 7,8% bolezenskih izostankov. Tu je treba upoštevati, da je v tej tovarni zaposlena večinoma ženska delovna sila in da so številni tridnevni bolniški dopusti največ posledica slabe zaščite dela. Saj nimajo gumijastih škornjev niti na tistih delovnih mestih, kjer imajo opravka s kislino in kjer prekladajo balone z vsebino do 70 stopinj temperature. Opeklino so zato neizbežne. Poleg tega pa so še prostori tako razdeljeni, da je treba prenašati material iz oddelka v oddelke, ob slabem vremenu po dežju in blatu, kar zopet prispeva k povišanju bolniških dopustov.

Ti in še nešteto drugih problemov v podjetjih so dali delavskim svetom dovolj dela. Na splošno je bilo delo uspešno, vendar je bilo ponekod pre malo povezave s samimi delovnimi kolektivi. Člani delavskega sveta in upravnih odborov bi

Tudi domžalski delavci tekmujejo

V nekaterih domžalskih delovnih kolektivih je postalo tekmovanje že skoraj stalna oblika borbe za vzgojo kadrov, večjo storilnost in boljšo kvaliteto izdelkov. Tako na primer tovarna papirja Količičeva, tovarna »Toko - Domžale in tovarna »Vata« niso nikdar v zadregi postreči s podatki, kakšni delovni uspehi po kakovosti ali količini so bili doseženi v nekem dnevu, tednu, dekadi ali mesecu, kako poteka delo v predvojaški vzgoji, PLZ itd. Toda pri vsej dejavnosti pa je prav v teh kolektivih stalna pomanjkljivost; o vsem delu in uspehih premalo poročajo, v časopisih čitamo le redko o njihovem delu. Za delovnega človeka v naši domovini ni zanimivo le poročilo, za koliko odstotkov je kako podjetje presleglo svoj proizvodni plan, temveč, kako je premagovalo težkoče, kako pri vsem sodeluje sindikalna organizacija, kakšni so odnosi z delavskim svetom in upravnim odborom. O teh vprašanjih je premalo govora na sindikalnih sestankih, v poročilih in včasih tudi v tisku.

V tovarni »Induplat« je dobro organizirana predvojaška vzgoja. V tekmovalni na Dan vstaje 22. julija je bil tamkajšnji center v ostrem streljanju prvi v kamniškem okraju. Mladinci se z uspehom udeležujejo tudi v ljudski tehniki v zvezi s predvojaško vzgojo. Tako so sami izdelali sestav kemikalij za umetno megljo, izdelali so tudi dva radioddajnika. PLZ je v zadnjem mesecu v dveh dobro organiziranih tečajih usposobila vrsto članov sanitetne in protikemijske sekcije. Tudi fizikalna in kulturno-umetniška skupina sta delavni.

Delovni kolektiv Državnega posestva Črnelo - Češenik je v okviru tekmovalnega polja dobrih uspehov v zboljšanju delovne discipline in dviga kulturnoprosvetnega dela dosegel tudi lepe uspehe pri zniževanju cen na ljubljanskem živilskem trgu. Že od začetka maja pelje nekajkrat na teden večjo količino zelenjave, krompirja, mleka, mesa in raznih sadik na trg. Gospodinjje že dobro poznajo nasmejana Črnelčanke, ki prodajajo svoje blago vedno po nekaj dinarjev ceneje kot drugi prodajalci. Dobro pa jih poznajo tudi zadržniki in posebno privatniki, ki morajo popuščati pri cenah. Potrošniki želimo, da bi vsa posestva in zadruga tekmovali v zniževanju cen živilih in drugim proizvodom.

V kemični tovarni v Domžalah pa so

morali bolj kritično presojeti uspehe in neuspehe podjetij. Delavski svet v tobačni tovarni je imel težke naloge pri pravilni zaposlitvi delovne sile. Prav tako je bila njegov skrb znižanje polne lastne cene. Zasluga delavskega sveta je, da so v Unionu delali s takim uspehom in prav tako v ljubljanski oljarni, kjer so izboljšali proizvodni, tehnični proces in uvedli racionalizacije. Velike težave v tovarni likerjev v Ajdovščini, Celju in drugod so tudi terjale od delavskih svetov veliko truda in poglobljanja v proizvodna vprašanja.

Naša oblast posveča po vojni največ pozornosti naši prehrabeni industriji. Naloga delavskega sveta višjega gospodarskega združenja je, da to skrb pravilno izkoristi za čimvečjo osamosvojitve. Prehrabena industrija bo pri nas uspevala tam, kjer ima za to pogoje — surovine. Vse to morajo v naši prehrabeni industriji že sedaj upoštevati, da bodo pripravljene na spremembe, ki bodo nastale tudi v zvezi z našim novim plačilnim sistemom. Podjetja, ki bodo odslej delala z izgubo, bodo to čutila na lastni koži, kajti v bodoče bo država krila plansko izgubo samo tistih podjetij, ki proizvajajo nujno potrebne in važne proizvode.

v času tekmovalja odpravili že vse zastojne, izboljšali delovno disciplino in kulturnoprosvetno delo. V delu PLZ, gasilske čete in šahovskega krožka so dosegli znatno aktivnost.

Tudi kolektiv tovarne »Universale« v Domžalah je v tekmovalju dokaj razgiban. V počastitev Dneva vstaje je organiziral dobro uspele lahkoatletske in kolesarske tekme, ki so se jih udeležili tudi starejši tekmovalci.

Značilno je, da tisti kolektiv najbolje izpolnjuje svoje planske naloge, v katerih je dobro razvito kulturnoprosvetno in fizikalno delo, ter je tu ugotovljenih tudi najmanj bolezenskih in drugih izostankov.

PRVA ZMAGA VALJARNE 2400 NA JAVORNIKU

Pred kratkim je delovni kolektiv valjarne 2400 na Javorniku slavil pomembno in hkrati tudi prvo delovno zmago. Ob tej priliki je bila kolektivu, ki je dosegel prvo mesto v medobratnem tekmovalju, izročena prehodna zastava.

Pot, ki jo je napravil delovni kolektiv novi valjarni na Javorniku do svoje prve velike delovne zmage, je bila dokaj težka in naporna. V samem začetku obratovanja so nastopile prepreke in težave. Delavci, ki so dobili zaposlitev v novi valjarni, so se morali privaditi delu pri novih strojnih napravah, še večja ovira pa je bilo obično pomanjkanje delovne sile. Številni udarniki, ki so bili proglašeni v letošnjem letu v tem kolektivu, so pri svojem vsakodnevnem delu uspešno izkoristili znanje, ki so ga pridobili pri dolgoletni praksi v valjarni pločevine in palčastega železa. Pomanjkanje delovne sile pa so nadomestili s tem, da so priskočili na pomoč tovarišem, ki so zaposleni pri adjustiranju pločevine in tako pospešili odpremo do končne izgotovljene pločevine naročnikom. Če je pa grozila nevarnost, da ne bodo izpolnili planske naloge pri valjanju pločevine, so pomagali tovariši iz adjustaže in tako pripomogli kolektivu, da je dosegel prvo mesto.

V novi valjarni na Javorniku se je pojavila potreba po sposobnih in dobrih strokovnih delavcih, ki bodo kos modernim tehničnim napravam, kakršne so pri veliki potni peči, pri valjni progi itd. Zato so pričeli vrsto krmilarjev, ki opravljajo v kolektivu najbolj odgovorno delo, dalje varilce in delavce, ki so zaposleni pri velikanskem električnem motorju v strojni lopi. Kolektiv pa bo tudi prav kmalu potreboval še več delavcev, saj bodo v bližnji bodočnosti začele obratovati poleg velike žarilne peči tudi naprave za hitrejše obratovanje pločevine.

Hidrocentrale na Dravi visoko nad planom

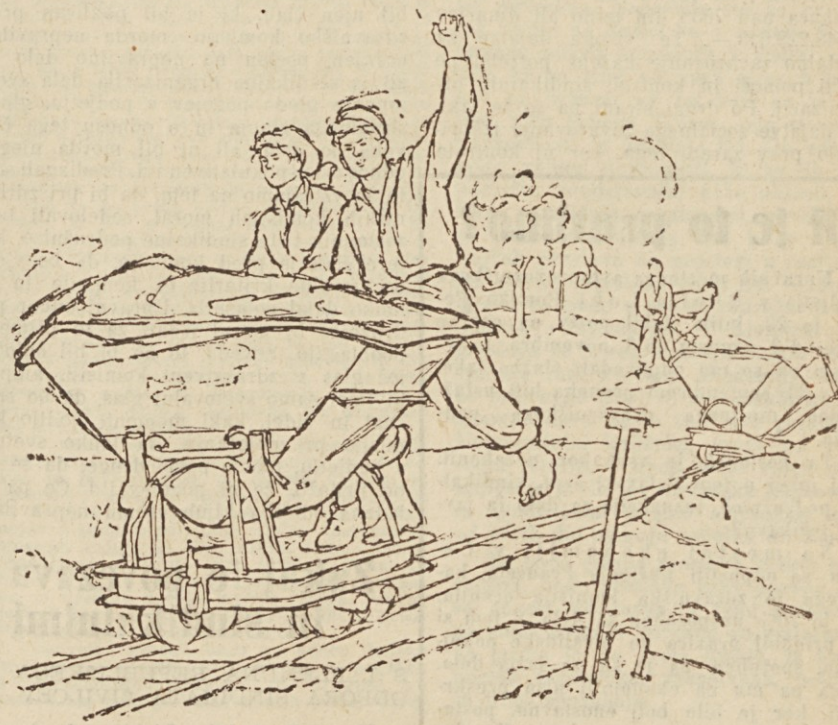
Hidrocentrale na Dravi Mariborski otok, Fala in Dravograd so dosedanji proizvodni plan električne energije prekoračile za okrog 3 milijone kilovatnih ur. V hidrocentrali Mariborski otok je zdaj remont vseh naprav, ki ga opravljajo delavci te hidrocentrale sami, pomagajo pa jim še strokovnjaki tovarne »Rade Končar« iz Zagreba in delavci delavnice državnih železnic iz Maribora. Z remontom bodo gotovi že prihodnji teden. Razen tega napreduje tudi gradnja druge zapornice, kjer so že končali polovico del.

ZMAGOSLAVNO SO SE VRNILI Z NOVE MLADINSKE PROGE

S proge Doboju—Banjaluka se je vrnila šolska delovna mladinska brigada z Gradbenega tehnikuma štirikat udarna in dvakrat pohvaljena. Poleg tega je sprejela tri diplome za izredne uspehe v kulturno-prosvetnem delu, v fizikalni in higieni. Pohvaljenih je bilo s pismeno diplomom 67 brigadirjev in brigadirke, 10 pa je bilo udarnikov. Veliki uspehi so to za mlade tehnike. Dijaki so odšli na progo, da opravijo redno počitniško prakso

mami. Sami so izvršili vsa normirska dela in vodili gradbeno knjigo. Dijaki geometrskega odseka pa so izvrševali geometrska dela pri mostu in na odseku od Doboja do Grapske. Tako so imeli res uspešno prakso in pridobili pri praktičnem delu mnogo znanja.

Na dan pred slovenskim državnim praznikom, ko so dijaki privedli proslavo, je prejela brigada prehodno dekadno zastavo III. sektorja. Brigada je videla v

Mladina na progi

skupno s profesorji inženirji, da si pridobijo praktično strokovno znanje in da spoznajo v praksi to, kar so se v šoli teoretično učili. Gradili so pri Grapskem pri Doboju most preko reke Bosne, ki bo dolg 250 m. Temelji mostu bodo ležali do 15 m globoko izpod reke. Grade jih s pomočjo kesonov, to je nekakih železobetonskih zabojev brez dna, kjer pod večjim zračnim pritiskom kopljejo zemljo in pesek izpod dna reke Bosne. Delo v kesonih je zelo težko, zato delajo v njih le profesionalni delavci, a betoniranje kesonov so izvršili dijaki.

Dijaki so vzeli s seboj radio aparat z aparaturo za ozvočenje taborišča, instrumente za orkester, knjižnico, šahovnice, dobri risarji pa tudi risarsko orodje. Tako je bilo vse preskrbljeno za kulturno-prosvetno delo v prostem času. Brigadirji so delali dnevno po 7 ur. Na gradbišču so se seznanili z načrti in organizacijo dela ter gradbenim poslovanjem in nor-

teku enega meseca razne umetniške preditve, ki so jih pripravile: beogradska drama, vojna pošta iz Travnička, zagrebški SKUD itd. Tako je bilo tudi za zabavo dobro preskrbljeno.

V brigadi se je med delom okrepil šolski kolektiv, ki se je gradil s pomočjo šolske uprave in proforskega zbora že med šolskim letom. Tako, da na progi ni bilo samo dela in zabave, ampak tudi vzgojno delo. V brigadi ni bilo preprirov, kletvic, kvantanja itd., pač pa prostovoljna disciplina in lepo vedenje se je odražalo na vsakem koraku. Take uspehe je mogoče doseči le zato, ker je štab brigade najtesneje sodeloval s šolsko upravo in profesorji, ki so bili na progi.

Mladinci so se vrnili s proge z zavestjo, da so mnogo pridobili v strokovnem znanju in vzgoji. Namestnik komandanta Franc Starc, ki je letos maturiral, pa bo ostal na progi kot tehnik, nameščen pri železniškem gradbenem podjetju. M.

DELAVEC-NOVATOR SESTAVIL ROČNO DVIGALO

Janez Bučar je bil do nedavna uslužben pri litijski gozdni upravi. Kadar so nakladali hlode na vagono, si je mislil, koliko se po nepotrebnem troši ljudskih sil pri nakladanju težkih tovorov. Večkrat si je dejal: le zakaj naši inženirji ne sestavijo stroja, ki bi olajšal težko delo delavcem.

Leto dni ni imel Janez Bučar miru. Razmišljal je in se poglobljal v načrte. Začel je risati načrte in ko si je kot preprost samouk označil posamezne dele, je stopil v stik s kovaškim mojstrom Gojkom Vidovičem na Grbinu, ki je izdelal nekaj delov za bodoče dvigalo po načrtu, ki ga je sestavil podjetni Bučar. Nekateri tovariši so Bučarja sicer skušali ovirati pri tem delu in mu nagajali, češ da preprost človek ne more sestaviti stroja, ki naj bi služil za dvigalo, to delo naj prepusti strokovnjakom.

Vztrajnost Bučarja je rodila uspeh. Sestavil je preprosto dvigalo, kateremu služita le dva človeka, izvrši pa delo 8 in tudi več mož. Prvo preizkušnjo so imeli na postaji Sava pri Litiji. Za gozdno upravo je bilo treba naložiti nekaj vagonov težkih hlodov. Prišli so delavci, da bi nakladali hlode, tedaj pa je pritegnil v delo svoje ročno dvigalo Janez Bučar. Nekateri delavci so se nevrno nasmehnil, saj je Bučarjevo dvigalo le majhna priprava, dolga nekaj več kakor meter, široka pa 3/4 metra. En sam delavec je vrtil kljuko, drugi pa je ravnal hlood in tako sta le dva moža nalagala težke hlode brez večjega truda. Janez Bučar je po končanem delu ves zaslužek razdelil med tovariše. Drugo preizkušnjo so napravili na litijski postaji. Pri tovornem vlaku se je vnela os nekega vagona, v katerem so bile težke železne plošče, ki jih je jeseniška železarna izdelala za puljsko ladjedelnico. Skladiščnik je povsod iskal delavce, da bi preložili jeklene

plošče iz poškodovanega vagona v drug vagon. Delavcev pa ni našel. Tedaj se je nekdo domislil Bučarjevega dvigala. Trije možje so s pomočjo dvigala z lahkoto preložili debele jeklene plošče. Delo je šlo neverjetno hitro izpod rok in ko so prekladanje zaključili, je Bučar spet pridobil na veljavi, njegovo dvigalo je prestalo trdo preizkušnjo in pridobilo sloves.

Dvigalo, ki ga je sestavil Bučar in ki mu pravijo »mala Bučarjeva žabica«, dvigne naenkrat do 12 metrov visoko tudi cel kubični meter obsegajoč strešni opornik, ki tehta več kakor 1000 kg. Lahko bi pa dvigalo s pomočjo pletene žične vrvi tonska bremena tudi do višine 20 m. Nakladanje je na ročni pogon. Bučar pa je prišel še na nekatere nove domisleke, ki mu bodo služili za izboljšanje dvigala. Dvigalu bo poizkusil prikličiti motor, ki bo nadomestil ročni pogon.

Janez Bučar, samouk, delavec, zasluži vse priznanje za svoj izum. Ko bo izpopolnil dvigalo, ga bo pokazal strokovnjakom in ga dal patentirati.

Tovarna meril v Slovenjem Gradcu napreduje

Tovarna meril v Slovenjem Gradcu je meseca aprila izpolnila petletni plan, zdaj pa redno presega mesečni proizvodni plan povprečno od 1—2%. Sedaj se ukvarjajo s tremi novimi izdelki. Ta mesec bodo odposlali prvo pošiljko škatel za šestila, izdelali so že prototip šolskega računalca, ukvarjajo pa se še s poizkusi za proizvodnjo tehničnih računalca.

Delovni kolektiv sprejema številna naročila iz tujine in izvaja razne izdelke mesečno v povprečni vrednosti od 200 do 300 tisoč deviznih dinarjev.

Peto poglavje zakona o socialnem zavarovanju v celoti govori o dolžnosti sindikalnih forumov...

in ker so te ugodnosti takšne, da se jim izplača na ta račun špekulirati. Pri tem je treba vse storiti, da bodo tisti, ki so resnično bolni, deležni vse potrebne nege in pomoči...

Vprašanje dela zdravniških komisij, stalnih, višjih in specialnih komisij, je problem za sebe. Po navodilih o delu teh komisij je določeno, da mora komisija, preden izda zavarovancu odločbo o pre-kvalifikaciji itd., vedeti za mnenje sindikalne organizacije...

je sindikalna organizacija po zakonu upravičena in dolžna, da se pritoži in bori za svojega člana toliko časa, da stvari zakonito uredijo. Na terenu imamo mnogo premalo posvetov z zdravniki...

Ob vrsti objektivnih težav je delovnemu kolektivu uspelo izpolniti polletni plan dva dni pred rokom. Po normah je delalo 87,2% delavcev. Povprečni presežek za vse podjetje znaša 6,3% norme.

(Iz referata tov. Borca na VIII. plenumu GO ZSS)

TEDEN DNI PO SVETU

Glavni in najpomembnejši dogodek prejšnje nedelje je bil nedvomno odgovor predsednika Vrhovnega Sovjeta ZSSR Svernika na poslanico predsednika Trumanova...

Slabi izgledi za sporazum v Kesongu. Čeprav trajajo pogajanja v Kesongu že precej časa, vendar so še vedno take daleč od sporazuma...

sebe in svoje varovance posvodi in vedno kot zagovornike miru. Če ne gre drugače, pa z identični povzročajo prekinitve pogajanj. In čeprav je te incidente izzvala Moskva...

Ugledni angleški politični časopis 'New Statesman and Nation' je v svojem odprtem pismu Sverniku poudaril, da bi morala Moskva v dokaz svoje miroljubnosti predvsem prenehati s svojim napadnim pritiskom na Jugoslavijo...

Ali je to pravilno?

Upravnik mestnega avtoprevozniknega podjetja v Skofiji Luki Pomjan Peter je 23. julija dobil poziv na orožne vaje od 3. avgusta do 3. novembra...

Zakaj je povezava med delavskimi sveti in sindikalnimi podjetji slaba

Nekega dne, ko se je sestel tovarniški odbor k svoji redni seji, je padla kjok spočetka kritika na to, da se podcenjuje Koroska...

Ali sindikat guštanisk h železničarjev res ni vreden omembe

Mar menite, da za podjetje, ki se je prvo leta znašlo stalno pod planom, ni že to lep uspeh? Koliko je vreden tekmovalni duh, ki je zavel po obratih! Tako ti tekmujejo med seboj, da znaša razlika med najboljšimi in najslabšimi odbori je največ 6%...

Delavski svet guštanjske železarne je sprejel sklep, da se mora izvršiti čiščenje vseh obratov, da se odstrani ves nepotreben material. To so napravili s prostovoljnimi delom.

Delavski svet guštanjske železarne je sprejel sklep, da se mora izvršiti čiščenje vseh obratov, da se odstrani ves nepotreben material. To so napravili s prostovoljnimi delom.

Francija ena izmed najšibkejših točk v Atlantskem obrambnem sistemu

Francija je druga velika država atlantske Evrope. Meri 551.000 kvadratnih kilometrov in šteje okoli 41 milijonov prebivalcev. Najznačilnejša poteza v položaju Francije je njena strateško izredno pomembna lega med Atlantskim oceanom in Sredozemskim morjem...

Francija ena izmed najšibkejših točk v Atlantskem obrambnem sistemu

Francija je bila ena izmed prvih žrtev nemške napadalnosti. Čeprav je bila njena vojaška in industrijska moč ob njenem napadu precejšnja, je vendar že v kratkem času podlegla pritisku nemških armad. Krivdo za poraz niso predvsem tedanja vlada Alberta Lavaleta, ki je bila izrazito pronemška...

Dan kasneje

bomo prešli vaše sporočilo, če na pismo ali dopisnico, namenjeno uredništvu ali upravi 'Delavske enotnosti' ne boste prispisali tudi - POSTNI PREDAL 284.

Delavske enotnosti

Uredništvo, Ljubljana, Posilni predal 284. Shranite Obzornik, ker je trajne vrednosti!

Delavske enotnosti

delo, ki so jim bili odločilni pri preložitvi. Srednjemu delavcu je, da bi bil odločilni glas v svetovni komisiji, ampak bi imel samo svetovalni glas, da bo spoznal in videl, kakšni momentiji vodijo komisijo pri določanju, da lahko svetuje v podjetju, potem pa tudi druge, da se ne bo pritožil, če ni pogojev itd.

nov in 500.000 Poljakov. Med doseljenimi je tudi mnogo Slovencev, posebno v rudarskih predelih na severu in v industrijskem Lorenu.

Industrija se je začela razvijati v Franciji v glavnem šele ob koncu prejšnjega stoletja. Med vzroki počasnega razvoja industrije je treba podčrtati predvsem naslednje: 1. zaostalost francoskega kmetijstva in prevladovanje malega kmeta...

doseglo odstotek kmetijskega prebivalstva (35 odstotkov). Danes je v industriji zaposlenih okoli 15 milijonov delavcev. Toda kljub vsemu je ostalo kmetijstvo veliko močnejše kot n. pr. v Angliji ali Nemčiji ter krije v glavnem samo vse francoske potrebe.

indikalnih organizacij, ki štejejo okoli 6 milijonov članov. Začetek koroške vojne in poslabšanje mednarodnega položaja sta le še povečala nezadovoljstvo francoskih množic, ki morajo nositi glavno breme stroškov za izvedbo oborožitvenega programa...

Počitnice bodočih kadrov

Cesta, ki vodi ob Bohinjskem jezeru do hotela »Zlatoroga«, je kaj živahna. Avtomobili švigajo drug za drugim, zasedeni z izletniki in dopustniki, ki dnevno prihajajo na oddih v ta prelepi kraj planiškega raja.

V taborišču sta postala prijatelja

Tudi če že poznaš vsak kotiček tega bohinijskega kota, če poznaš vsako jaso, ki je skrita med košatim drevjem, vedno vidiš nekaj novega, česar prej ni bilo in kar skrivnost prirode še poveča. To so številni šotori, ki se belijo med drevjem in v katerih preživljajo odmor in počitnice skupine pionirjev in mladincev, pa tudi posamezniki, ki krepijo svoje zdravje na kristalno čistem zraku.

Iz gozda ob jezeru se slišijo mladi glasovi, ki motijo gorsko tišino, prepolno pritaženih šumov prirode. Navdušeni vzkliki te vabijo, da zadostiš svoji radovednosti in si od blizu pogledaš, kaj skriva gozd. Pravekar je končala tekma v odbojki med učenci v gospodarstvu »centralnega taborišča« (tako pravijo taborišču GO ZSJ) in taboriščem »republike«. Zmagali so »centralni«, toda to ne moti učencev v gospodarstvu »republike«, saj jim obljublja častno maščevanje, in to na lastnem terenu.

Glavni odbor sindikatov za Slovenijo je, kakor za svoje sindikalno članstvo, poskrbel tudi za učence v gospodarstvu prijetne počitnice in uredil ob Bohinjskem jezeru lično taborišče. Na prostrani jasi, sredi gozda, se belijo prijazni šotori, v katerih je po 4 do 5 postelj. Ležišča so čista, skrbno pospravljena, pokrita s toplimi odejami. Povsod vlada red in čistoča. Na desni strani jase so majhne lesene hišice z zelenimi okenci za upravno osebje. Blizu vhoda v taborišče pa je upravno poslopje, na katerem je velik napis, iz katerega spoznaš, da je to taborišče učencev v gospodarstvu GO ZSS, ki

nosi ime po padlem mladem aktivistu Lojzetu Ajdišku. Sredi jase je velik mlaj, pod njim pa prostor za taborni ogenj. Vsaka »vila«, kakor pravijo učenci šotorom, nosi svoje ime, n. pr. vila »Gams«, »Zoras«, »Slovenski fantje« itd. Taborišče bo v času počitnic do konca septembra sprejelo 700 učencev in učenk v gospodarstvu vseh strok. Značilno je, da je najbolj zastopana kovinska stroka, nekaj je učencev iz tekstilnih industrijskih sol, le malo pa je učencev brivsko-lasuljarske in trgovske stroke.

Največje doživetje za mlade dopustnike je nedvomno taborni ogenj, pravzaprav nekaj kres, ki ga vsaka skupina le enkrat prižge. Tega najbolj pogrešajo, prižgali bi ga radi vsak večer. Zakaj tudi ne! — Ko pade nad pokrajino noč in ko utihnejo skriti glasovi narave, se ob tabornem ognju zbere iz vrst učencev pevci, ki zapojejo. Odmev pesmi se razlega daleč naokrog čez jezero, čez vrhove. Iz žarkega plamena švigajo iskre visoko pod nebo, odsev plamena pa se razliva po travi, gozdu in zagorelih licih. Tu in tam sedi dvojce, trojce prijateljev na travi ob šotoru, z ro v švigajoče iskre in molče poslušajo lepo pesem. Slikovitost prizora še povečajo razsvetljeni šotori, ki se zdi vsak v različnih barvnih odtenkih. Zdi se ti, da si v pravljici sončni deželi. Ko ogenj ugaša, se mladina zbere okrog harmonikarja in nekoliko zapleše. Kmalu vse utihne, le tu in tam se v daljavi čuje skovikanje sove in pritaženo šumenje valov...

Toda poglejmo, kaj pravijo o sebi in taborišču učenci sami. Silva STROPNIK in Štefka AHTIG iz Celja se učita za šivilji v tovarni perila v Celju. Ta poklic ju veseli. V taborišču jima je zelo všeč, ničesar ne pogrešata, saj sta prvič v življenju deležni takega užitka in dobrot. Obe bosta ostali do konca njunega dopusta v taborišču. Ne tako mala, nežna Mira TOMEJC iz Radovljice, ki se bo v tovarni pletenici

sem vajena mame in doma, da ne morem več vzdržati; še nikoli nisem šla od doma,« plaho šepeta in iz očesa ji kane solza, ki jo hoče sramežljivo skriti. Da, dekletom na splošno ni dolgčas, z dečki, s temi pa je drugače. Tem ni nikoli dovolj žog za odbojko, premalo je izletov, kinopredstav in druge zabave. Tako pravi Franc SARLAH iz steklarne v Hrastniku, ki mu je sicer v taborišču zelo prijetno, le »zdi se mu, da je malo dolgčas, ker je premalo čolnov in kinopredstav. Peter BERNARDI se uči v Litostruji za strugarja, njegova vroča želja je postati tehnik. Navdušen je nad taboriščem, samo... premalo je glasbe, manjka instrumentov in tudi kopanja je malo, zaradi slabega vremena pač. Zelo pa pohvali obilno in okusno hrano, ki je, kakor pravi, mnogo boljša kot v šoli. Hudomušni in nagajivi Ivan SRAMEL iz Maribora se pa junaško postavlja: »Meni ni prav nič dolgčas, če nimam drugega dela pa pomagam v kuhinji. V taborišču mi zelo ugaja, samo včasih sem jezen na pobe, kadar mi odnesejo šah. In to se navadno dnevno dogaja. Bilo bi dobro, če bi taborišče imelo več šahovnic.« Ivan se uči za mizarja in bi prav rad postal mojster. Take in podobne so želje bodočih strokovnjakov, želje, ki so v mnogogem izpolnjive. Da si tako močno želijo kinopredstav, je vzrok temu, ker so jih razvabili učenci industrijske šole iz »Iskre« v Kranju, ki tudi taborijo v Bohinju in ki so z lastno kinoaparaturu predvajali nekaj filmov kar na jasi.

Nad vsemi temi mladimi življenji pa bdi upravnik tov. ZORKO. Njega najdeš povsod. Zdjaj poslušaj tožbe in predloge mladine, zdaj zabija desko v novo klop, zdaj spet ureja upravne poste, pokuka v kuhinjo, če je tam vse v redu, sodeluje pri igri, petju in razgovoru. Neutrudljivo in požrvalno skuša ustreči želji vsakega posameznika. Prav gotovo ga bodoči kadri ne bodo

Na jasi se belijo šotori

izučila za pletljo. Mira se sicer nič ne pritožuje, vse ji je v taborišču všeč, samo močno jo muči domotožje. Zato ne bo ostala v taborišču do konca svojih počitnic. »Tako

porabili in se ga bodo spomnili, ko bodo kdaj pozneje pripovedovali o svoji lepi mladosti in počitnicah, ki so jih preživeli v času učne dobe.

Nase kulturno življenje

Ob prvi knjigi Cankarjevega izbranega dela

Te dni se je v izložbah in policah naših knjigaren pojavila zajetna knjiga, ki zaradi elegantne zunanosti vzbuja splošno pozornost. Vezana v temnoredče platno, z zlatimi črkami in številko I. opozarja nase vsakega ljubitelja knjige. In kdor jo vzame v roke je prijetno presenečen nad prvovrstno kvalitetno papirja, odličnim tiskom v dveh barvah in celotnim okusnim izgledom knjige. Prav zato še s toliko večjim veseljem vsak ljubitelj lepe knjige pozdravi ta prvi zvezek Cankarjevega izbranega dela, ki ga je v počastitev štiristoletnice slovenske knjige izdala Cankarjeva založba v Ljubljani.

Cankarjevemu literarnemu izročilu se po osvoboditvi nikdar nismo oddolžili tako kakor bi se morali,« je zapisal v uvodu k opombam urednik izdaje Boris Merhar. Čeprav je izdaja Cankarjevega izbranega dela, ki ga je v dvajsetih knjigah pred vojno oskrbela Nova založba, že zdajnav razprodana, prav tako kakor so velika redkost prve, originalne izdaje Cankarjevih del smo po vojni dobili poleg Cankarjevih pisem le tri ali štiri priložnostne izdaje Cankarjevega dela, ki razen tega nikakor niso mogle zadostiti velikim potrebam po Cankarju v današnjem času. Zato se je ložba odločila, da čimprej oskrbi novo, ne sicer zbrano, temveč izbrano delo Ivana Cankarja, v ljudski izdaji, pa vendar dostojno opremljeni in literarno-zgodovinsko neporečno urejeni. In prvi zvezek tega, v desetih knjigah zasnovanega Cankarjevega izbranega dela, je sedaj že na razpolago vsem prijateljem Cankarja in slovenske književnosti.

Urednik izdaje je imel nedvomno težavno nalogo, kajti sam pravi v uvodu, da more večjo okrnitev obsežnega pisateljevega dela odtehtati le tak izbor, ki kljub omejitvam ne bo zabilal nobene bistvene poteze Cankarjevega ustvarjanja, a bo vendar prvenstveno upošteval vsa tista dela in tiste nagibe v njegovem delu, ki nam najjasneje izpričujejo veličino njegovega umetniškega in idejno-kritičnega izročila. Spriču tega je urednik svoj izbor zasnoval tako, da je omejil snovno ponavljanje in to ne le tam, kjer gre za variante iste ideje, temveč tudi pri delih širše tematične sorodnosti. V izbor tudi ni sprejel nekaj daljših pripovednih spisov, ker njih izrazito izpovedovalna nota učinkuje neprepričevalno posebno kadar se družijo s težko umljivo simboliko. Od celotnega Cankarjevega dela bodo kvantitetno zastopane najbolj drame, v drugi vrsti pa bo poudarek na kritičnih in polemičnih spisih, v tem ko bo proza slabše predstavljena. Od pesmi, ki jih je Cankar sam objavil pa bo v izdaji objavljena približno samo ena tretjina. Ta svoj izbor urednik pravilno utemeljuje s tem, ko pravi, da se to razmerje sicer ne zdi pravično zlasti Cankarjevi prozi, da pa bo kvantitativno šibkejša skupina pri izboru sorazmerno bolj upoštevana od močnejše, ki se prav zaradi tega da tudi z manjšim deležem dovolj izčrpano predstaviti. Na tej osnovi bo pripovedna proza, ki je sicer desetkrat večja od dramatskih tekstov, v novi izdaji slabše zastopana od dramatskih ali kritičnih spisov.

Urejena bodo Cankarjeva izbrana dela kronološko tako, da bodo pesmim sledile črtice in povesti, tem pa drame, kritični in polemični spisi. Pomembno je tudi to, da se urednik ni odločil nekatera daljša dela objaviti samo v odlomkih. Daljše Cankarjeve spise in knjige, ki niso zbirke, bodo v izdaji objavljene v celoti. Pri zbirkah pesmi in črtic, kjer je notranja povezanost manjša, pa je urednik sprejel načelo izbora, vendar je tudi pri tem skrbel, da bodo tudi te predstavljene kot zaokrožene celote.

Vsakemu zvezku bodo na koncu dodane opombe z osnovnimi bibliografskimi podatki, z literarno-zgodovinskimi in drugimi pojasnili ter razlago manj znanih besed. Ured-

nik se torej ne bo spuščal v vrednotenja pisateljevega dela ali analizo njegovega razvoja, temveč bo v opombah, poleg običajnih pojasnil, skušal pojasniti v glavnem le nastanek posameznih del ter zvezo z drugim pisateljevim delom. V pogledu jezika pa se je urednik odločil za jezik zadnje pisateljeve redakcije, katerega je po potrebi nekoliko moderniziral, vendar ne toliko, da bi bile okrnjene Cankarjeve posebnosti tako v pogledu jezika, kot v pogledu sloga in ritma.

V duhu navedenih zasnov celotnega izbranega dela je prirejen tudi prvi, pravkar izišli zvezek, ki vsebuje izbor Cankarjevih pesmi in izbor njegove pripovedne proze do leta 1900. Jedro pesemskega dela so pesmi iz Erotike, edine Cankarjeve pesniške zbirke.

Prva knjiga Cankarjevega izbranega dela ki kmo ga tako težko pričakovali je torej izšla. Zaradi kvalitetnega izbora in odlične opreme smo je lahko res veselili. Zelimo samo, da bi ji čimprej sledili tudi nadaljnji zvezki, enako kvalitetni in enako opremljeni, da bodo imeli enkrat ljudsko, a vendar reprezentativno izdajo del našega največjega pisatelja. S. R.

Proslave ob 400-letnici slovenske knjige

Proslave za 400-letnico slovenske knjige bodo v rojstnem kraju Primoža Trubarja, v Rašici, v Velikih Laščah in v Ljubljani — seveda pa tudi po vseh drugih malih in delavskih centrih Slovenije in po posameznih krajih, kjer so prosvetna žarišča.

V ta namen sta sestavljena dva odbora, republiški v Ljubljani, krajevni pa v Velikih Laščah, ki sta med seboj trdno povezana. Napravila sta za proslavo tak načrt: v Rašici bo v nedeljo 9. septembra odkrit spomenik v obliki obelisksa, ki bo imel na vseh straneh napise kot na primer: »V tej vasi se je rodil leta 1508 Primož Trubar, oče slovenske književnosti in kulture« itd. Ob odkritju bodo velike slovesnosti, ki se jih bodo udeležili predstavniki naše oblasti, kulture, množičnih organizacij, pevski zbori, godbe itd. Istege dne bo v Velikih Laščah proslava na prostem z recitacijami, govori, pevskimi zbori itd. — domači igralci pa bodo v novem zadržnem domu odigrali »Tuğomerja«. V Ljubljani bodo proslave že 8. septembra, katerim bo prispevala tudi svečana akademija, katero bo pripravilo Društvo slovenskih književnikov. Odprti bosta tudi dve razstavi, v Univerzitetni knjižnici, druga pa v Narodni galeriji. V obeh bomo videli redke knjige iz prvih let slovenske književnosti in zgodovinski pogled slovenske knjige od prvih dni njenega začetka do danes.

To bodo glavne proslave. Kakor pa že rečeno, bodo proslave prav povsod, kjer se govori slovensko, s temi proslavami pa bomo dvignili ljubezen do materinskega jezika in do svoje knjige, iz katere pijemo umetniška, znanstvena, politična in druga spoznanja.

Najmoderneje ameriško orožje helikopt terji in vodni tanki

Padalsko prvenstvo v Lescah in Bledu

Od 16. do 20. avgusta bo na aerodromu na Lescah in na Blejskem jezeru prireditev, ki bo pritegnila naše in zanimanje mednarodne javnosti: svetovno padalsko prvenstvo. Prav zato, ker se je ta šport v povojnih letih pri nas tako razmahnil in ker so naši padalci dosegli tako sijajne uspehe, je Mednarodna letalska zveza zaupala to važno in zanimivo prireditvev Jugoslaviji.

Namen prireditve je propaganda padalskega športa izmena izkušenj in ugotavljanje kvalitete. Vsaka država lahko pošlje na Bled po 5 tekmovalcev, sodelujejo lahko tudi ženske. Padalec bodo na razpolago letala tipa »PO-2« ali »Tajger«. Inozemski tekmovalci, ki bi želeli, lahko uporabljajo na tekmah svoja letala. V zvezi s svetovnim prvenstvom bo tudi mednarodni letalski miting, ki ga bodo gledali številni posetniki po končanih tekmah.

V naslednjem bomo našim bralcem kratko razložili način tekmovanja.

I. Skakanje s pristankom na odrejeni cilj.

Pilot bo potegnil padalca v višino 600 m in točno s te višine bo moral odskočiti. Težkoča tekmovanja bo v tem, da bo moral padalec skočiti na določeno točko ali čim bliže tej točki. Če bo s čevlji prispel naravnost v tarčo, bo dosegel 200 točk.

Kako bo zaznamovan cilj pristanka? Na aerodromu bo zarisan krog s premerom 100 metrov, ta krog bo imel seveda tudi označeno središče. Čim bliže bo padalec doskočil,

tem več točk bo dobil. Če pa bi se zgodilo, do sploh ne bi doskočil v zaznamovani krog, bo izgubil vse točke.

Vsak tekmovalec bo izvedel po tri skoke, točke bodo sešteli.

II. Skok z zadržkom

Padalec bo opremljen z glavnim in rezervnim padalom. Vstopil bo v avion in pilot ga bo potegnil v višino 2000 m. Če ga bo potegnil višje ali nižje, bo to v tekmovalčev škodo, kajti sodniška komisija bo točno ugotovila višino po barografu.

Ko bo padalec odskočil z letala, ne bo odprl padobrana, letel bo prosto vse do višine 500 m nad zemljo. Tako bo prosto padal 1500 m, kar bo za gledalce vsekakor zanimivo. Če bo hotel, bo gledal padalec medtem na štoperico, ki mu bo pokazala, kdaj mora odpreti padalo.

Če bo tekmovalec odprl padalo v višini 500 m nad zemljo, bo dobil 150 točk. Za vsake 10 metrov nižje mu bodo dodali po eno točko. Gre torej za to, da odpre padalo čim bliže zemlji in da kljub temu varno pristane. V tej disciplini tekmovanja bo izvedel vsak kandidat za svetovno prvenstvo samo po en skok.

III. Skok iz letala v vodo

100 m daleč od blejskega otoka bo v jezeru označen krog, to je mesto, kamor bo moral padalec skočiti. Sodniška komisija bo na otoku, tekmovalec pa bo moral po tem ko je skočil v vodo, čimhitreje splavati h komisiji.

Dolgo se ni vedelo, kaj je pravzaprav morska goba, ali je žival ali rastlina. Težko je bilo na to odgovoriti, ker morska goba nima podobnosti z nobeno živaljo. Živi priraščena na morskno dno kot rastlina. Ko so podrobno spoznali notranji ustroj morske gobe, so ugotovili, da je žival, toda zelo enostavno grajena. Pri morski gobi ne moremo govoriti o udih (ustih, črevesju, živcih itd.) kot pri drugih živalih. Število vrst morskih gob v morju je zelo veliko (v sladki vodi jih je le malo). Čeprav se po obliki, barvi in velikosti lahko medsebojno precej razlikujejo, so si vendar po notranjem ustroju podobne. Njihova značilnost je, da imajo v telesu skelet, ki je lahko apnen, kremenast ali rožen, kot je to slučaj pri naši navadni morski gobi. Če je skelet apnen ali kremenast, tedaj je sestavljena iz iglic. Pri nekaterih, posebno pri globokomorskih vrstah, so te igle lahko tudi preko enega metra dolge. To, kar v vsakdanjem življenju imenujemo morska goba, pravzaprav ni morska goba, temveč samo njen rožen skelet. Skozi telo morske gobe vodi brez števila ozkih kanalov, kanalčkov in votlin. Najmanjši, s prostim očesom nevidni kanalčki, vodijo s površine telesa v notranjost, kjer se spajajo v širše kanale, ki se končujejo na površju z večjimi odprtini. Ostali del telesa morske gobe med skeletom, površjem in kanalom, je izpolnjen s celicami, od katerih lahko vsaka posamezna prevzame najrazličnejšo vlogo. Ena in ista celica lahko nekaj časa služi za prehrano, nato pa postane spolna celica. Največji del celic pa pokriva zidove kanalčkov in kanalov v notranjosti morske gobe. Vsaka od teh ima malo bodico, ki se neprestano rahlo giblje v določeni smeri, kar povzroča, da uhajajo morska voda skozi najbolj drobne kanalčke in skozi njen izhod na velike odprtine. Hkrati z morjem uhajajo tudi mikroorganizmi, s katerimi se morska goba hrani.

Morske gobe se razmnožujejo kakor ostale živali s pomočjo moških in ženskih spolnih organov (jajčnih celic in sperme). Morske gobe pa se razvijajo tudi brezspolno in to tako, da na materi-gobi zrastejo male gobe, ki se največkrat ne odtrgajo, ampak ostanejo prirasle z materjo. Tako dobiva morska goba nepravilno gomoljasto obliko in ni več ena goba, ampak celota več morskih gob skupaj, od katerih ima posamezna zelo pogosto večjo odprtino za izhod morske vode. Vse navedene lastnosti morske gobe, predvsem enostavnost ustroja, so vzrok, da znanost danes uvršča morske gobe med najprimitivnejše večcelične živali.

Naša jadranska morska goba po svoji kakovosti le malo zaostaja za najboljšo gobo Sredozemskega morja, levantinsko morjsko gobo. Razen tega, pri nas lovirajo tudi eno vrsto naše navadne morske gobe, ki po velikosti in obliki spominja na slonovo uho.

Z lovom na morske gobe se bavijo posebni, za to specializirani ribiči, ker zahteva njihov poklic velikih izkušenj; posebno je treba, da dobro poznajo teren in da se potapljaajo s potapljaškimi aparati. Dokler

V vodo bodo skakali z višine 300 m nad jezerom. Pri tej disciplini tekmovanja bo težava v tem, da se bo moral padalec sprosti odvezovat ter odvreči padalo v hipu, ko bo skočil v vodo in začel plavati. Čim spretnjeje bo to opravil, tem hitrejši bo v plavanju, ker bo neoviran. Važna bo tudi preciznost pristajanja: najbolje bo uspel tisti, ki bo skočil v vodo točno 100 m pred otokom. Ko ga bi zaneslo dlje, bo moral preplavati večjo razdaljo in bo pri tem izgubil dragocene sekunde.

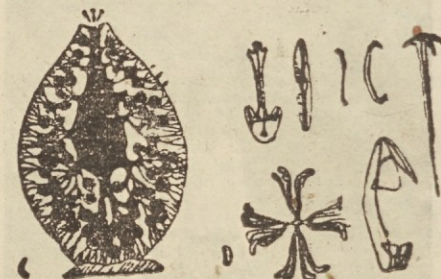
Skakanje iz letala v vodo bo tekma v preciznosti in hitrosti. Čas bodo računali od trenutka, ko bo padalec odskočil, pa do trenutka, ko bo priplaval do obrežja. Kdor bo opravil nalogo v petih minutah ali hitreje, bo prejel 150 točk. Za vsake 4 sekunde več mu bodo odbili po eno točko. D. U.

Bogastvo naših morskih gob

so lovili morske gobe z ostmi, so lahko izkoristili samo prostor do globine 15 metrov. Sele ko so začeli uporabljati potapljaške aparate (pri nas konec XIX. stoletja), je bilo mogoče loviti tudi v večjih globlinah in le redko nad 40 metrov. Z uporabo potapljaških aparatov se je lov na morske gobe precej izpopolnil, vendar hkrati z napredkom tehnike lova pri nas ni porastel tudi sam lov. V preteklem stoletju je bilo število pridobljenih morskih gob pri nas veliko večje kot leta 1900. Tako so leta 1859 nalovili v samem Krapnju in Zlarinu okoli 25.000 kg morskih gob in isto količino so nalovili leta 1867. Če računamo, da tehta ena morska goba 20 do 25 gramov (mislimo samo na največje morske gobe), bi lov morskih gob nanesele na leto več kot en milijon kosov. Pa so že leta 1900 nalovili samo 140.000 komadov. V razdobju od 1926 do 1937 je znašal maksimalni lov okoli 200.000 kosov letno, minimalni pa okoli 48.000 kosov. Povprečni letni lov za isto razdobje je znašal okoli 123.000 kosov. — Prvi in glavni vzrok nazadovanja našega lova morskih gob moramo iskati v slabi organizaciji prodaje, ki je bila odvisna od tujih tržišč, do neke mere pa tudi od organizacije samega lova. Vse naše morske gobe so se izvažale v inozemstvo. Medtem ko smo izvažali v glavnem nepredelane morske gobe, smo uvažali skoraj izključno predelane morske gobe, ki so razumljivo bile draže plačane.

Lov na morske gobe je pri nas med dvema vojnama samo živovaril, potrebnija morskih gob na svetu in povpraševanja na tržiščih pa je bilo vedno večje, kajti gumijasta umetna goba ni mogla nadomestiti morske, posebno v nekaterih panogah industrije. Tudi najbogatejša lovišča Srednje Amerike in Japonske niso mogla zadovoljiti povpraševanja. Zaradi tega so v teh krajih začeli z umetnim vzgajanjem morskih gob. To delajo tako, da nepoškodovano in

še le ujeta odraslo morsko gobo razdelijo na manjše dele, približno 10 cm³, nato pa vsakega primerno pritrjujejo na cementno ploščico in jo nato postavijo na morskno dno. V štirih letih doseže morska goba prodajno velikost. Taka vzgajališča so nastala kot plod dolgoletnih raziskovalnih del in številnih uspeših in neuspešnih poskusov (Francija, Tunis, Florida, Bahama itd.). O tem vzgajanju govori literatura, v kateri se pogosto na prvem mestu spominja ime nekega našega človeka: Grgura Bučiča iz Hvara. On je v zalivu Sokolici na otoku Hvaru prvi na svetu začel vzgajati morske gobe

C. Shematski prerez gobe s sistemom ka nalov — D. Skeletne iglice različnih oblik

na široki eksperimentalni podlagi. Na žalost pa se o tem človeku, njegovem delu in vzgajališčih ni pri nas ničesar vedelo, dokler mu ni znanost v tujem svetu dala najvišjega priznanja, univerza v Gradcu častni doktorski naslov — »doctor honoris Causa« — pariško prirodoslovno društvo pa častno diplomu.

Združenje šoferjev IN AVTOMEHANIČEV LRS SLOVENIJE LJUBLJANA se vselilo v svoje lastne prostore LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA C. 13. Vsi šoferji in avtomehaničarji, zainteresirani za vpis v navedeno združenje lahko dvignejo vsak dan (ob delavnikih) med 17. in 19. uro pristopno izjavo pri gornjem naslovu.

REŠITEV KRIZANKE

Vodoravno: 1. jatagan, 8. ura, 12. rob, 14. kraval, 16. jagoda, 18. A. A. (Anton Aškerc), 19. Oleg, 20. topa, 21. la, 22. Babilon, 24. vodomer, 26. Elijin, 27. metilj, 28. ad, 29. Rim, 31. sin, 32. JA, 33. han, 35. julij, 37. ban, 38. Reka, 40. Aron, 42. so, 43. ček, 45. Ig, 46. jat, 48. težak, 50. dur, 53. nagovor, 55. novator, 58. Nazaret, 59. Senegal.

Navpično: 1. juvelir, 2. Aragonija, 3. til, 4. at, 5. gaj, 6. anatomija, 7. negoden, 8. Una, 9. ak, 10. palič, 11. copot, 12. Ra, 13. boa, 15. robidar, 17. Damijan, 21. LRJ, 23. Alah, 25. elan, 30. mu, 31. si, 34. Nestor, 36. Ljež, 37. Bogdan, 39. ko, 41. ri, 43. čer, 44. kan, 46. jaz, 47. aga, 48. Tot, 49. kos, 51. ute, 52. Rog, 53. na, 54. ve, 56. ve, 57. Ra.

Zanimivosti

NAJVEČJI POTROŠNIKI ŽELEZA

Na svetu proizvedejo mnogo železa. Vendar industrija ne uporabi vse te količine. Velik potrošnik železa je rja. Svetovna potrošnja železa od leta 1880 do 1923 znaša 2 milijardi ton, od tega pa odpade na samo rjo nad 40 odstotkov.

ALUMINIJASTI ČOLNI ZA RESEVANJE

V ZDA izdelujejo iz aluminija velike rešilne čolne, v katerih je prostora za 150 ljudi. Čolni tehtajo po 3000 kg, so dolgi 11 in široki 4 metre. Prvih 10 takih čolnov dobi potniška ladja »Independence«, ki sprejme 1000 potnikov in 450 članov posadke in bo vzdrževala zvezo med Ameriko in Sredozemskim morjem.

ISKRENA ADVOKATOVA OPOROKA

Advokat Lindberg iz Malmöja na Švedskem je vse svoje imetje zapustil mestni bolnišnici za duševne bolezni. V oporoki je obrazložil, da je obogatel s pomočjo norcev, ki niso imeli bolj pametnega dela, kot da so zapravljali denar za nepotrebne pravde. Drugi advokati v mestu Malmöju pa niso bili kaj prida navdušeni s takšno reklamo za advokatske posle.

IZGUBLJENE SINDIKALNE KNJIŽICE

Izgubili so sindikalne knjižice in jih proglašajo za neveljavne sledeči tovariši. Mikuš Franc, Ljubljana, št. knjižice 2974393; Jakopin Alojzija, Ljubljana, številka knjižice 71856; Rugelj Bruna, Ljubljana, št. knjižice 2939042; Miklavčič Andrej, Postojna, št. knjižice 8377; Brezec Viktor, Postojna, št. knjižice 253; Fajdiga Karel, Postojna, št. knjižice 8122; Inocente Miran, Postojna, št. knjižice 8382; Posega Ivan, Postojna, št. knjižice 8391; Kapun Karel, Postojna, št. knjižice 8123; Logar Stanko, Postojna, št. knjižice 8365; dr. Nenad Gulinio, Golnik; Jagodic Francišek, Kranj, št. knj. 131299; Zrimšek Stojana iz Ljubljane, št. knjižice 1996375.

Ureja uredniški odbor — Glavni urednik Tone Seliskar — Uredništvo telefon 45-38 in uprava telefon 49-70 Masarykova 14/II, v Ljubljani — Izhaja vsak petek — Mesecna naročnina din 25.—, četrtletna din 75.—, polletna din 150.—, celoletna din 300.—. Račun pri podružnici Narodne banke v Ljubljani št. 604-90321-4 — Tiska tiskarna »Ljudske pravice« v Ljubljani, Kopitarjeva 6.